

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET
Õiguse ja järelevalve osakond
KOV nõustamistalitus

SOTSIAALTRANSPORDITEENUS

Juhend kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöö ametnikule

Koostatud 2020.a., uuendatud 2023.a.

Sisukord

Sissejuhatus	2
1. Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk ja sisu.....	4
2. Sotsiaaltransporditeenuse sihtgrupp.....	6
3. Sotsiaaltransporditeenuse osutaja	7
3.1. Nõuded teenuseosutajatele.....	7
4. Sotsiaaltransporditeenuse osutamine	8
5. Teenuse eest tasu võtmine	9
6. Teenuse lõpetamine.....	10

Sissejuhatus

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi korraldab kohalik omavalitsus, linna- või vallavalitsus oma täisealiste elanikele kümmet sotsiaalteenust, sh sotsiaaltransporditeenust ja vajadusel aitab ka teenuse eest tasuda. Iga kohalik omavalitsus tagab oma elanikele vajaduse ilmnemisel sotsiaalteenuste ja –toetuste kättesaadavuse, pakkudes puudega inimestele ja eakatele suunatud kvaliteetseid hooldusteenuseid õigeaegselt ja paindlikult.

Sotsiaaltransporditeenus on paljudele inimestele iseseisvaks eluks oluline teenus, mis on eelduseks nii hoolekande- kui ka tervishoiuteenuste ja teiste avalike teenuste kättesaadavuse tagamiseks. Hästi korraldatud sotsiaaltransporditeenus toetab ühiskonda integreerumist, võimaldab tööle ja õppima sõitmist.

Eestis elab 2022. aasta lõpu seisuga kokku 123 377 puudega inimest, neist 77 224 potentsiaalset abivajavat (raske ja sügava liikumis- ja nägemispuude ning vaimupuudega) inimest. Kõikidele inimestele ei ole teenus kättesaadav ja täisealiste inimeste puhul on kõige sagedamini teenuse mittesaamise põhjuseks infopuudus või seaduse vale tõlgendamine.

Juhendis on sotsiaaltransporditeenuse kirjeldamisel aluseks võetud kogu teenuse protsess – teenuse eesmärgist selgitusteni, kuidas omavalitsus seda inimestele kõige tulemuslikumalt korraldada võiks. Teenuse praktiliste näidete varal on sotsiaaltöötajal võimalik mõista, mis on ühe või teise sätte loogika ja kuidas seda oma töös rakendada.

Enne juhendi lugemist tuleks tutvuda üldjuhendiga „Kohaliku omavalitsuse sotsiaalteenuse korraldamise üldjuhend ametnikule“. Üldjuhend käsitleb teemasid, mis on kohaliku omavalitsuse korralduskohustuse osaks: kohaliku omavalitsuse kohustused sotsiaalteenuste korraldamisel, abiandmise põhimõtted, sotsiaalteenuse määrus kohalikus omavalitsuses, abivajaduse hindamine ja sellele vastava abi korraldamine, haldusmenetlus teenuse määramisel, maksevõime ja ülalpidamiskohustuse hindamine. Eelpool kirjutatud teemasid antud juhendis ei käsitleta või käsitletakse põgusalt, mistõttu on teenusejuhend tugevalt seotud üldjuhendiga.

Juhendi koostamisel on fookuses täisealiste isikutele suunatud teenus ning tegemist on nii-öelda elava dokumendiga, mis võib ajas muutuda vastavalt ühiskonnas ja sotsiaalhoolekandes toimivatele arengutele.

Juhendis on kasutatud järgmisi lühendeid: Eesti Vabariigi Põhiseadus (edaspidi PS), kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (edaspidi KOKS), sotsiaalhoolekande seadus (edaspidi SHS), sotsiaalseadustiku üldosa seadus (edaspidi SÜS), puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus (PISTS), ühistranspordiseadus (ÜTS), kohalik omavalitsus (KOV).

1. Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk ja sisu

Teenuse korraldamine on sotsiaalhoolekande seaduse järgi kohaliku omavalitsuse ülesanne, mida rahastatakse omavalitsuse eelarvest. Teenuse eesmärk on võimaldada abivajajal ja tema hooldajal kasutada transpordivahendit sõitmiseks inimese toimetulekuks vajalikesse sihtkohtadesse kui inimene oma erivajaduse tõttu ühistransporti või mingit muud transpordivahendit kasutada ei saa. Sotsiaaltranspordi teenus ei pea tasandama ühistranspordi vajakajäämisi.

Teenus peab tagama abi vajavale isikule teiste inimestega võrdsed võimalused õppimiseks, töötamiseks ja avalike teenuste kasutamiseks. Eelistatakse abimeetmeid, mis on suunatud võimaluste leidmisele ja inimese suutlikkuse suurendamisele korraldada oma elu võimalikult iseseisvalt.

SHS § 38 lõige (1)
Sotsiaaltransporditeenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on võimaldada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudega isikul, kellel puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada tema vajadustele vastavat transpordivahendit tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.

Seaduse mõistes loetakse avalikeks teenusteks haridusteenuseid (nt lastehoid, lasteaed, kool), tervishoiuteenuseid (sh näiteks perearsti, eriarsti külastamine, samuti haiglasse minek, apteegi külastamine), postkontori külastamine vajalike postiteenuste kasutamiseks, pangakontori külastamine vajalike finantstehingute sooritamiseks, politsei- ja piirivalveameti, töötukassa või konnaalteenustega seotud asjaajamisteks, samuti sotsiaalteenuste kasutamiseks, (sh sotsiaaltöötaja vastuvõtule minek, päevakeskuse külastamine, rehabilitatsiooniteenuseid saama minek jmt).¹

Sotsiaaltransporditeenusega tagatakse igapäevases elus hakkamasaamiseks vajalike toimingute tegemiseks mõeldud sõidud sobiliku transpordivahendiga, kuhu vajadusel on võimalik siseneda ratastooliga.

Kui kohalikul omavalitsusel on võimalusi teenuse edasi arendamiseks, on tal õigus pakkuda sotsiaaltransporditeenust ka laiemale sihtgrupile.

Näiteks spordivõistlustel, tennis või teatris käimiseks. Teenus peab aga olema korraldatud võimalikult avatult ja tõhusalt ning maksumaksja raha kasutamine peab toimuma säästlikult ja läbipaistvalt. Selleks võib luua võimalused sama sotsiaaltranspordi kasutamiseks ja tellimiseks, kuid kehtestades selleks eraldi hinnakirja.

¹ Sotsiaalhoolekande seadus 98 SE lk 38 <https://www.riigikoju.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ae50e8c-3583-465d-941a-744e0631fee1/Sotsiaalhoolekande%20seadus>

ÜTS § 7. Ühissõiduk

Ühissõiduk on ühistranspordiks kasutatav buss, sõiduauto, tramm, trollibuss, reisirong, rööbasbuss, reisilaev, reisiparvlaev, väikelaev, õhusõiduk või muu mootori jõul liikuv transpordivahend.

Ühissõiduk on ühistransporditeenuse osutamiseks mõeldud ühistranspordivahend.

Isiklik sõiduvahend on sõiduvahend, mis kuulub inimesele, funktsioonihäire/puude tõttu ei ole inimesel võimalik alati seda kasutada.

Liinivedu on kindlal liikumisteel ja sõiduplaani alusel korraldatav regulaarne sõitjate vedu, kus sõitjad saavad sõidukisse siseneda ja sealt väljuda sõiduplaanis määratud peatustes.

Teenuse korraldamisel on otstarbekas käsitada piirkonnana suuremat territooriumi kui üks omavalitsusüksus, sest KOVide vahelises koostöös pakutav sotsiaaltransporditeenus võimaldab kulusid optimeerida ja pakkuda terviklikumaid lahendusi. Näiteks on juba ühistransporditeenust pakuvad rongid liikumiserivajadusega inimestele juurdepääsetavad ja võimaldavad neis iseseisvalt liikuda. Kui kasutatakse naaberomavalitsuste vahelist sotsiaaltransporditeenuse jagamist, on tegelikult võimalik ühistranspordi ja sotsiaaltranspordi sidumine – üks omavalitsus pakub teenust raudteejaama jõudmiseks, teine aga raudteejaamast sihtkohta, näiteks raviautotusse jõudmiseks.

KOV otsustada jääb, kas kehtestada üks üldine kord kõigi sotsiaalteenuste kohta või teha sotsiaaltransporditeenusele eraldi. Peaasi, et see tagaks piisava õigusselguse, võimaldaks abivajadust terviklikult hinnata ja eesmärgipäraselt abi anda.

Inimese suhtes tehtavad otsused tuleb teha võimalikult inimese lähedal - lähtudes juhtumikorralduse põhimõtetest tuleb inimene kaasata kogu protsessi, st alates avalduse läbivaatamisest, hindamisest, võrgustikukohtumistest kuni otsusteni.

Sotsiaaltöõspetsialist, kes on algusest peale kursis abi vajava inimese olukorraga, kogunud infot, hinnanud abivajadust, teab kõige paremini otsustada, kas sotsiaaltransporditeenuse pakkumine lahendab abivajaduse või on lisaks vajalik ka mõne muu teenuse (näiteks isikliku abistaja teenus või tugiisikuteenus) pakkumine.

Lahenduse osas konsulteerimine kolleegidega või komisjoniga on alati lubatud ja keeruliste valikute korral võib suunata otsustamise kollegiaalorganile (nt valla- või linnavalitsus või selle sotsiaalkomisjon).

Tuleneval KOKS §22 peab volikogu vastu võtma toetuste andmise ja valla või linna eelarvest finantseeritavate teenuste osutamise korra.

Teenuse taotlemise kord peaks olema inimesele kättesaadav KOVi kodulehel ja teave tuleb hoida ajakohastatuna. Just puudega inimestele mõeldes tuleks linna- ja vallavalitsustel tagada teabe kättesaadavus nii, et inimene saaks talle vajaliku teabe kätte võimalikult iseseisvalt. Näiteks võiks informatsiooni jagada lihtsustatud keeles; kasutada nägemispuudega inimestele mõeldud hõlbustavaid vahendeid- ekraanipildi suurendamine või selle tõlkimine hääleks jne.

Lubatud ei ole teenuse eesmärgi, sisu, mahu ja abivajajate ringi õigusvastane kitsendamine. Näiteks loetakse kitsenduseks, kui teenust pakutakse vaid töökäimiseks (aga mitte avalike teenuste kasutamiseks ega õppeasutusse sõitmiseks) või arsti juurde minekuks saab teenust vaid siis, kui samal ajal ei ole muid sõite planeeritud. Seadusega vastuolus on ka see, kui teenust osutatakse vaid tööpäevadel või piiratud sõitude kogumahus.

Samuti ei tohi korras sätestada, et teenust pakutakse vaid määratud puudega inimestele või teenust saab kasutada vaid juhul, kui abivajajal puuduvad ülalpidajad (kuna ülalpidajatel puudub kohustus teenuste osutamist ise korraldada). Aktsepteeritav ei ole, et inimene ei saa vajalikku teenust, sest selle valla või linna territooriumil pole teenuse pakkujat. Sellisel juhul

tuleb omavalitsusüksusel leida teistsugune lahendus, näiteks korraldada teenuse osutamine koostöös teise KOVi või erasektoriga. KOVi kohus on korraldada teenust kõigile rahvastikuregistri järgi selle valla või linna elanikele.

Teenusele saamiseks on vajalik, et abi taotleja rahvastikuregistri järgne elukoht oleks selles omavalitsuses, kus ta tegelikult elab ja abi taotleb. Vaata täpsemalt üldjuhendist.

2. Sotsiaaltransporditeenuse sihtgrupp

PISTS § 2 lõige (1) Puue on inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel.

Teenuse potentsiaalseks sihtgrupiks on inimesed, kes abivajadusest tingituna ei saa kasutada

ühistransporti või isikliku sõiduvahendit. Üldjuhul vajavad sotsiaaltranspordi liikumis- ja/või nägemispiiranguga raske või sügava puudega ning psüühikahäiretega inimesed, kuid abivajadust ja -ulatust tuleb iga inimese puhul eraldi hinnata.

Näiteks võivad teenust vajada autismispektri häirega inimesed, kelle käitumise eripärad ei võimalda neil sageli sõita ühistranspordiga ning isiklik transport ei pruugi olla abivajajale või tema perele ja lähedastele kättesaadav.

Kõik ei pruugi vajada teenust kohandatud sõidukiga, vaid oluline võib olla just sõitmine turvalises

keskkonnas tuttava juhiga või abistamine liikumisel uksest autoni ja autost ukseni.

Samuti on põhjendatud teenuse saamiseks ajutine liikumis- või nägemisfunktsiooni kõrvalekalle, mis tingib liikumisabivahendi kasutamise vajaduse.

Võib juhtuda, et õnnetuse tagajärjel on inimene kaotanud nägemis või liikumisvõime, sellest tulenevalt võib vajada teenust kas ajutiselt või püsivalts lühemaks või pikemaks ajaks.

Sotsiaaltransporditeenuse taotlemiseks ei pea olema inimesel tuvastatud puude raskusaste.

Kuigi omavalitsuse sotsiaaltöötajal on teenuse vajadust siis tunduvalt lihtsam hinnata, ei ole puude raskusastme tuvastamine sotsiaaltransporditeenuse taotlemise ega saamise eeldus. Inimene võib olla sotsiaaltranspordi vajaja ka siis kui tal pole SKA poolt tuvastatud puuet ehk määratud puude raskusastet. Lisaks võidakse abi vajada ka puude raskusastme tuvastamisel, mistõttu ei ole põhjendatud teenuse saamise sidumine puude raskusastmega.

Vaata abivajaduse hindamise kohta täpsemalt üldjuhendist.

3. Sotsiaaltransporditeenuse osutaja

Vahel arvatakse, et teenust osutab sotsiaaltöötaja ise, kes teeb sõidud väikese elektriautoga. Tegelikult ei ole kohaliku omavalitsuse ülesanne sotsiaaltransporditeenust ise osutada, vaid korraldada teenuse pakkumine.

Teenuseosutaja peab tagama kliendi turvalisuse ja tal peavad olema teadmised ning oskused erivajadustega inimeste abistamiseks ja ohutuks teenuse osutamiseks. Näiteks peab sõiduki juht teadma kuidas tõsta ratastooli kasutatavat inimest autosse nii, et see oleks turvaline inimesele kui ka tõstjale endale. Suurema abivajadusega inimesi teenindades võib klient vajada esmaabi. Seetõttu seab omavalitsus kui teenuse korraldaja teenuseosutajale nõude kehtestada ja avalikustada ohutu töötamise kord, mille eesmärgiks on rõhutada teenuse eesmärgis sätestatud turvalise keskkonna tagamise olulisust ning motiveerida teenuseosutajat läbi mõtlema ohutuse tagamiseks vajalikud tingimused ja aidata kaasa järelevalve teostamisele.

Valiku tegemine ohutuse tagamise meetmete sisu osas jäetakse teenusepakkuja otsustada. Nõue kehtestada ja avalikustada ohutu töötamise kord rõhutab ohutuse tagamise olulisust ning sunnib teenuseosutajat läbi mõtlema ohutuse tagamiseks vajalikud tingimused. Tingimuste avalikustamine võimaldab tugevdada sotsiaalset kontrolli teenust kasutavate isikute ja ka teenust rahastava kohaliku omavalitsuse üksuse teadlikkuse tõusu kaudu. Samuti aitab eelpool nimetatud nõude kehtestamine teostada järelevalvet teenuseosutaja üle.

3.1. Nõuded teenuseosutajatele

SHS § 39 Teenuseosutaja kehtestab ohutu töötamise korra ning tagab selle kättesaadavuse teenust kasutavale isikule ja teenust vahetult osutavale isikule.

Teenuseosutaja transpordivahendid peavad olema varustatud professionaalsel (pakkuma erivajadusega inimestele vajalikke tehnilisi lahendusi) tasemel ja sobima erinevate erivajadustega inimestele sotsiaaltransporditeenuse pakkumiseks, olenevalt abivajaja asukohast (trepi kasutamine) või vajadustest.

KOV sotsiaaltöötaja koos teenuseosutajaga lepivad kokku, milliseid abivajajaid üldjuhul tuleks teenuse pakkumisel silmas pidada.

Näiteks:

- ✓ inimesed, kes saavad ise istuda sõidukis (ka ratastooli kasutajad);
- ✓ inimesed, kes saavad ise istuda sõidukis vaid tänu ratastoolile;
- ✓ inimesed, kes vajavad avalikele teenustele juurdepääsuks saatjat;
- ✓ inimesed, kes ei saa istuda sõidukis, vaid lamavad (raamitransport).

Transporditeenuse vajadus võib olla koduuksest sihtkoha ukseni jõudmisel või vajatakse abi ka toast transpordivahendisse jõudmisel ja hoones liikumisel. Näiteks võidakse vajada erinevaid abivahendeid: ratastooli, trepironijat või spetsiaalset haigete raami, mis võimaldab inimesel olla transpordi ajal pikali või poolistuvas asendis. Ratastooli kasutamise vajadus võib ilmnedu erivajadusega inimeste liigutamiseks ühest kohast teise.

Läbi mõeldud peavad olema ka lahendused olukordade muutumisel. Kui algselt on abivajadust hinnates pidanud teenuseosutaja transportima inimese ükselt uksest uksest, vahepeal aga on abivajadus suurenenud ja inimene ei saa enam iseseisvalt hakkama kas riietumise, liikumise või arusaamiste puudumise tõttu. Selliste olukordade vältimiseks on mõistlik teha

vahehindami(ne)sed. Eelnevalt saab kokku leppida teenuseosutaja kohustused, näiteks kohustus teavitada sotsiaaltöötajat abivajaduse suurenemisest või vähenemisest.

4. Sotsiaaltransporditeenuse osutamine

Inimese pöördumisel elukohajärgsesse omavalitsusse abi saamiseks peab sotsiaaltöötaja hindama inimese abivajadust ja kas ning millises mahus inimene sotsiaaltransporditeenust vajab. Otsuse sisu tuleb inimesele selgitada lihtsas ning arusaadavas keeles, seda ka eitava otsuse puhul.

Teenusele suunamise aluseks on isiku või tema seadusliku esindaja esitatud taotlus ning KOVi sotsiaaltöötaja hinnatud vajadus teenuse järele. Täpse taotlemise korra otsustab KOV, kas vabas vormis taotlus või kindel kehtestatud vorm, arvestada tuleb ka suuliselt edastatud taotlust.

Läbi tuleb mõelda seegi, kes konkreetset teenust omavalitsuses pakkuma hakkab. Siin on omavalitsusel kaks valikut: kas teha seda ise või otsida teenusepakkuja. Ka siis, kui omavalitsus ei suuda leida teenusepakkujaid oma territooriumilt, ei saa ta teenust osutamata jätta.

Vajadusel tuleb teha koostööd teiste omavalitsustega, või motiveerida kohalikke ettevõtlikke inimesi teenust pakkuma. Kui omavalitsuses konkreetsetel ajahetkedel ei ole teenuse vajajaid, ei pea loomulikult hoidma selleks ressursi ootel, kuid kui inimest on vaja abistada, peab omavalitsus olema valmis teenust pakkuma.

KOV peab sotsiaalabi tagamisel lähtuma esmajoones inimese tegelikust abivajadusest. Sotsiaaltranspordi korraldamise kohustuse täitmiseks ei saa KOV piirduda sellega, et maksab tagantjärele raha transpordikulude katmiseks, vaid peab looma tingimused selleks, et puudega inimesel oleks tema abivajaduse eripäradele sobiv transpordivõimalus. Omavalitsus ei pea sotsiaaltransporditeenust osutama ise, kuid peab tagama selle teenuse kättesaadavuse.²

SÜS § 23. Hüvitise andmise korraldus

(1) Hüvitist antakse:
1) haldusakti alusel;
2) halduslepingu alusel, eelkõige kui hüvitise andmine või andmise tingimused otsustatakse hüvitise andja ja hüvitise saaja koostöös, või
3) seaduse alusel hüvitise andja toiminguga, kui seadus ei sätesta hüvitise andmist haldusakti või halduslepingu alusel.

Hüvitis on nii rahaline toetus kui pakutav teenus, mille andmine toimub haldusaktiga või halduslepinguga.

Haldusmenetluses algab taotluse esitamisega (suulisel selle protokollimine), ärakuulamine, kaalutlus, haldusakti andmine, teatavaks tegemine ja kättetoimetamine.

Kui inimene esitab taotluse teenuse saamiseks, peab KOV abivajadust terviklikult hindama, et aru saada, kas sotsiaaltranspordist üksi piisab või on tarvis määrata lisaks mingeid muid sotsiaalteenuseid, näiteks isikliku abistaja teenus, täisealise isiku hooldus või tugiisikuteenus. Abivajaduse terviklik hindamine tuleb läbi viia ka siis, kui inimene pöördub KOVi konkreetse sotsiaalteenuse sooviga. Sotsiaaltranspordi vajadust hinnatakse juhtumipõhiselt, sest abi efektiivsus sõltub inimese toimetulekuvõimest, soovidest, motivatsioonist ju teda ümbritsevast elukeskkonnast, st tagada konkreetsetes olukorras parim abi.

Teenusele suunamise aluseks on isiku või tema seadusliku esindaja esitatud taotlus ning KOVi sotsiaaltöötaja hinnatud vajadus teenuse järele. Täpse taotlemise korra otsustab KOV, kas vabas vormis taotlus või kindel kehtestatud vorm, arvestada tuleb ka suuliselt edastatud taotlust.

² Riigikohtu üldkogu 09.12.2019 otsus kohtuasjas nr 5-18-7/8, <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-18-7/8>

5. Teenuse eest tasu võtmine

SHS § 40. Tasu võtmine sotsiaaltransporditeenuse eest

(1) Liiniveona osutatava sotsiaaltransporditeenuse eest võib tasu võtta summas, mille isik kulutaks sama vahemaa läbimiseks soodsaima olemasoleva transpordivahendiga, kui tal ei esineks puudest tulenevat takistust.

(2) Juhuveo ja taksoteenusena osutatava sotsiaaltransporditeenuse eest võib tasu võtta suuremas ulatuses kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 on nimetatud. suuruse oleneb sotsiaalteenuse mahust, teenuse maksumusest ning teenust saava isiku ja tema perekonna majanduslikust olukorrast.

(3) Sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamise takistuseks.

Kohalik omavalitsus võib inimeselt sotsiaaltransporditeenuse eest tasu küsida (SHS § 16), kuid liiniveo puhul ei või see olla suurem, kui maksab samas piirkonnas sama vahemaa läbimisel inimene, kellel ei ole puudest (liikumise- või nägemispiirangust) tulenevaid takistusi.

Samuti peab sotsiaaltransporditeenuse eest tasumine olema inimesele jõukohane ega tohi välistada tema võimalust teenust saada. Tihti on omavalitsused kehtestanud rahalise piirangu, näiteks teenust saab ainult 50 euro ulatuses kuus. Selline piirang ei ole seadusega kooskõlas, sest iga inimese teenuse vajaduse mahtu ning võimalust teenuse eest tasuda tuleb eraldi hinnata.

Seadus ei luba omavalitsusel seada sotsiaalabi osutamist sõltuvusse seadusjärgsete ülalpidajate (perekonna) olemasolust või nende maksevõimest.

Sotsiaalkaitseüsteemi üheks osaks on küll inimese ja tema perekonna omavastutus, ent ükski seadus ei pane perekonnale kohustust anda täisealisele pereliikmele isiklikku hooldust ega hoolitseda abivajaja eest omavalitsuse asemel.

Põhiseaduses sätestatud kohustus hoolitseda abivajava lähedase eest ei ole kõikehõlmav ning teenuse tagamise kohustus on KOVi.

KOV võib abivajaja ja tema pereliikmete majanduslikku olukorda arvestada osutatud teenuse eest võetava tasu suuruse arvestamisel, ent ei või seda seada tingimuseks vajaliku teenuse saamiseks.

Omavalitsus peab sotsiaaltransporditeenuse tagamisel lähtuma esmajoones inimese tegelikust abivajadusest ja korraldamise kohustuse täitmisel ei saa piirduda sellega, et maksab tagantjärele raha transpordikulude katmiseks, vaid ta peab looma tingimused, et abivajajal oleks tema puude eripäradele sobiv transpordivõimalus. KOV ei pea sotsiaaltransporditeenust osutama ise, kuid peab tagama selle teenuse kättesaadavuse.

Liiniveona osutatava sotsiaaltransporditeenuse all mõeldakse transporditeenust, kus reisijate vedu toimub kindlate vaheaegade järel kindlaksmääratud marsruudil ning reisijad võetakse peale ja lastakse välja eelnevalt kindlaksmääratud peatustes. Näiteks invabuss, mis liigub kindlal marsruudil ja kellaaegadel ning millega saab inimene küll arvestada oma toimingute sooritamisel, kuid mida ta ei saa ise muuta.

Kui selliselt korraldatud teenuse asemel soovib inimene kasutada näiteks invataksot, mille puhul tagatakse inimesele vedu tema soovitud sihtkohta tema poolt valitud ajal, siis võib teenuse eest küsida tasu, mis ületab sama vahemaa läbimiseks ühistranspordivahendi kasutamisel, kuid mille tasumine on inimesele jõukohane ning ei välista tema võimalust teenust kasutada. Inimeselt omaosaluse võtmisel täiendava kriteeriumi sätestamine on vajalik seetõttu, et ei tekiks puudega inimeste diskrimineerimist tulenevalt nende puudest.

6. Teenuse lõpetamine

Teenuse osutamine lõpetatakse üldjuhul, kui:

- ✓ inimese abivajadus on vähenenud ja edaspidi on võimalus kasutada ühistransporti või isiklikku sõiduvahendit;
- ✓ inimese abivajadus on suurenenud ja vaatamata rakendatud abimeetmetele ei ole võimalik inimest kodustes tingimustes enam aidata ja ta vajab koduvälist üldhooldus- või erihoolekandeteenust.

Hästi korraldatud sotsiaaltransporditeenus töötab erivajadusega inimese jaoks sama sujuvalt ja vajadusi arvestavalt kui ühistransport tavainimeste puhul. Võimaluste ja kompetentsi maksimaalne ära kasutamine tagab tõhusa ja jätkusuutliku teenuse pakkumise. Kahtlemata võib omavalitsus olla heldem, kui seadusandja on ette näinud, kuid omavalitsus peab seejuures jälgima, et kõik kohustuslikud ülesanded saaksid täidetud.

Kõigis omavalitsustes veelgi parema ja ühtlasema teenuse pakkumiseks tuleks kokku leppida standardid ja nõuded ning teha koostööd. Võimalik, et selleks tuleb ära kasutada juba toimiva ühistranspordikeskuse võimalusi ja kompetentsi või luua hoopis üle-eestiline sõidujagamise süsteem. Samuti võiksid puudega inimeste pered/hooldajad teistele abivajajatele pakkuda sotsiaaltransporditeenust, kui neil on juba omandatud oskused ja teadmised ning vastav transpordivahend soetatud.

Kasutajatele aga tuleks luua võimalikult kaasaegne ja mugav teenus, et oma sõite planeerida ja vastavalt vajadusele tellida.